

Olsztyn, 25 kwietnia 2023 r.

WOPN.611.25.2023.KP

**Szanowny Pan
Andrzej Nowak
Dyrektor Regionalnej Dyrekcji
Lasów Państwowych w Białymstoku**

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie, działając na podstawie art. 54 ust. 1, art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 ze zm.), w odpowiedzi na pismo Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku znak: ZS.6004.4.2021 z 24 marca 2023 r. (data wpływu 28 marca 2023 r.), po zapoznaniu się z projektem Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Ełk na lata 2023-2032 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, przedkłada następującą opinię.

1. Nawiązując do pisma RDOŚ w Olsztynie znak: WOPN.611.1.2021.KP z 25 stycznia 2021 r. uzgadniającym zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu planu urządzania lasu dla Nadleśnictwa Ełk wnoszę o wprowadzenie wskazanych w nim gatunków chronionych roślin i mchów do załącznika nr 1 o nazwie „Wykaz stanowisk chronionych roślin w Nadleśnictwie Ełk”, str. 175 POP. W chwili obecnej gatunki te zawarte są w tab. 6 o nazwie „Chronione gatunki roślin i grzybów potencjalnie występujące na obszarze Nadleśnictwa Ełk”.

Tutejszy organ w ww. piśmie wskazał na pewne, potwierdzone stwierdzeniem w terenie, występowanie stanowisk chronionych gatunków roślin, takich jak.: zwiślik wiciowy *Anomodon viticulosus* (ochrona częściowa), zwiślik maczugowaty *Anomodon attenuatus* (ochrona częściowa), miechra kędzierzawa *Neckera crispa* (ochrona częściowa), miechra spłaszczona *Neckera complanata* (ochrona częściowa), gładysz paprociowaty *Homalia trichomanoides* (ochrona częściowa), podkolan zielonawy *Platanthera chlorantha* (ochrona częściowa), kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine* (ochrona częściowa), listera jajowata (Gnieźnik jajowaty) *Listera ovata* (ochrona częściowa), gnieźnik leśny *Neottia nidus-avis* (ochrona częściowa), centuria pospolita *Centaurium erythraea* (ochrona częściowa).

Wykazane epifityczne mchy, wyróżnione jako gatunki puszczańskie są charakterystyczne dla lasów o cechach pierwotnych. Gatunki te dla utrzymania populacji wymagają wiekowych drzew liściastych (klon zwyczajny, klon jawor, jesion wyniosły, lipa drobnolistna), na których znajdują optymalne warunki do wzrostu. Obserwowane populacje stwierdzano na klonach zwyczajnych i dębach szypułkowych. Dlatego zachowanie większej liczby starych, zdrowych drzew jest

równoznaczne z zapewnieniem stałości siedlisk dla tych gatunków w czasie i przestrzeni. Przeprowadzone w terenie oględziny głównie skupiały się na oddziałach 180, 181, 182 i 183 i w tych oddziałach wykryto największą liczbę ww. gatunków objętych ochroną. Jednak należy spodziewać się, że w całym przedmiotowym kompleksie leśnym występują ww. lub inne cenne gatunki roślin. Brak wpisania stwierdzonych gatunków jako występujące na terenie Nadleśnictwa Ełk uniemożliwia zaplanowanie konkretnego sposobu ochrony tych organizmów, a w ww. wydzieleniach i obrębach zaplanowano szereg rębni, głównie rodzaju III, które przewidują cięcia uprzążające na powierzchni od 30% do 85%.

Zgodnie z zapisami zawartymi na str. 159 POP *„każdy leśniczy otrzymuje wyciąg z POP oraz Prognozy w zakresie działań na rzecz ochrony przyrody podczas prac gospodarczych. Zapisy z tych dokumentów są znane i stosowane podczas wykonywania zabiegów gospodarczych w celu ochrony stanowisk rzadkich, chronionych gatunków oraz siedlisk przyrodniczych”*. W związku z tym wpisanie chronionych gatunków mchów i roślin do wykazu gatunków występujących w Nadleśnictwie Ełk, do załącznika nr 1 o nazwie *„Wykaz stanowisk chronionych roślin w Nadleśnictwie Ełk”* i ujęcie, w szczególności oddziałów 180, 181, 182 i 183, jako pewne miejsca ich występowania, umożliwi ochronę tych gatunków zgodnie z zapisami zawartymi w POP i Prognozie tj.:

- na str. 143 POP w stosunku do chronionych gatunków roślin zalecono *„inwentaryzację najbogatszych stanowisk gatunków chronionych w celu ochrony ich przed zniszczeniem przez zrywkę oraz składowanie surowca (szczególnie wzdłuż dróg)”*;
- w wytycznych do regulacji użytkowania oraz wykonywania prac leśnych, str. 151-152 ww. dokumentu, stwierdzono, iż należy zwracać uwagę na *„ochronę stanowisk gatunków chronionych, rzadkich i cennych podczas trzebieży i innych zabiegów, między innymi **poprzez wyłączenie z zabiegu fragmentu drzewostanu** ze stanowiskiem gatunku chronionego, zwracanie uwagi na miejsca obalania drzew, wykonanie zabiegu poza okresem lęgowym”*;
- w wytycznych do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania zasobów oraz wykonywania prac leśnych zaznaczono, że wszelkie działania gospodarcze realizowane na gruntach nadleśnictwa muszą być prowadzone w sposób, który zapewnia *„zachowanie populacji roślin i zwierząt chronionych występujących na terenie nadleśnictwa **w stanie niepogorszonym**”* oraz *„ochronę i zachowanie różnorodności biologicznej oraz bogactwa genetycznego zbiorowisk roślinnych i zwierząt”*;
- na str. 160 POP wskazano, że: *„w przypadku występowania rzadkich gatunków chronionych prowadzenie **prac gospodarczych w sposób zapewniający ochronę ich stanowisk**”*;
- w tabeli nr 32 (str. 114 Prognozy) w możliwym negatywnym oddziaływaniu na stanowiska chronionych gatunków roślin, jako sposób ograniczenia i zapobiegania ww. negatywnym oddziaływaniom wskazano ochronę przed przypadkowym zniszczeniem ***poprzez nadzór*** przez służbę leśną. Zaznaczono, że w przypadku niektórych gatunków istnieje ***konieczność pozostawienia wokół stanowiska strefy nieużytkowanej (kępy), a także konieczność wykonania zabiegów w okresie zimowym***. Tut. organ podziela ww. pogląd. Należy zaznaczyć, że dotychczas w Polsce nie prowadzono szczegółowych badań ekologicznych, ukierunkowanych na utrzymanie i kształtowanie stanowisk ww. gatunków mchów, ale wg danych

literaturowych, aby uniknąć efektu krawędzi i wpływu zmian siedliskowych na stanowiska tego typu epifitów konieczne jest wyznaczenie strefy buforowej o promieniu co najmniej 50-100 m wokół drzewa zasiedlonego (Roberge i in. 2011). Powyższe stanowisko zostało wyrażone w piśmie Pani dr hab. Barbary Fojcik, Przewodniczącej Sekcji Briologicznej Polskiego Towarzystwa Botanicznego z 14 października 2019 r. skierowanym do Nadleśnictwa Borki. Dlatego też właściwym byłoby zamieszczenie w POP wskazania, które mówiłoby o tym, aby przed realizacją prac gospodarczych dokonać oględzin obszaru pod kątem występowania chronionych gatunków mchów i porostów i w razie konieczności modyfikować planowane działania.

Uwzględniając powyższe oraz prowadzenie prac w sposób respektujący przepisy art. 52 ust 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r., poz. 916 ze zm.), który wskazuje, że odstępstwo od zakazu, o którym mowa w ust. 2 pkt 10, gatunków wymienionych załączniku IV dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także chronionych gatunków ptaków będzie sprzyjać zachowaniu cennych okazów mchów i porostów (o których mowa wyżej) na obszarze nadleśnictwa Ełk.

2. W przekazanej dokumentacji należałoby również doprecyzować miejsca występowania zgniotka cynobrowego na terenie Nadleśnictwa Ełk oraz wskazanie konkretnych zapisów w POP i Prognozie mających na celu zachowanie siedlisk tego unikatowego chrząszcza. Na str. 37 POP, tab. 7 *Chronione gatunki zwierząt potencjalnie występujące na obszarze Nadleśnictwa Ełk* pod pozycją nr 20 wskazano ww. gatunek jako potencjalnie występujący na terenie nadleśnictwa. Jeżeli nie ma informacji o wielkości jego populacji oraz miejscu stwierdzenia, to w celu umożliwienia zaplanowania konkretnych działań ochronnych, wskazane jest zawarcie zapisów w POP, że przed realizacją prac gospodarczych należy dokonać inwentaryzacji pod kątem występowania gatunku i modyfikować planowane działania adekwatnie do wyników oględzin. W przedmiotowym przypadku może dojść do słusznie wskazanej obawy zawartej w Prognozie (str. 68), że konflikt na styku ochrony przyrody i realizacji PUL może nastąpić w związku z brakiem sposobów ochrony stwierdzonych stanowisk gatunków. Zgniotek cynobrowy umieszczony jest na Polskiej Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych ze statusem LC (gatunek niższego ryzyka). Objęty Konwencją Berneńską i Dyrektywą Habitatową Unii Europejskiej jako gatunek ściśle chroniony i wymagający tworzenia obszarów ochronnych. Uważany jest za relikł lasów pierwotnych.
3. Należałoby również doprecyzować zapisy zawarte w tab. nr 21 (str. 87 Prognozy) *Wpływ działań na chronione gatunki zwierząt występujące pospolicie na całym obszarze nadleśnictwa*, w zakresie konkretnego określenia szerokości stref nieużytkowanych, które okalają zbiorniki wodne. Na ww. stronie jako sposób ograniczenia negatywnego wpływu na gatunki ptaków związanych z ekosystemami leśnymi wskazano „*Ochronę terenów nad akwenami i rzekami polegającą na pozostawianiu stref nieużytkowanych w strefie okalającej zbiorniki wodne, cieków i bagna*”. Tutejszy organ w pkt 9 pisma znak: WOPN.611.1.2021.KP z 25 stycznia 2021 r. uzgadniającym zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu planu urządzania lasu dla Nadleśnictwa Ełk, wskazał, iż w ramach sporządzanego Planu Urządzenia Lasu „*Zaleca się wykonanie analizy wpływu cięć rębnych na sąsiadujące ekosystemy (np. na torfowiska, rzeki). W ich bezpośrednim sąsiedztwie powinno unikać się*

przeprowadzania rębni zupełnych. Należałoby również rozważyć możliwość utworzenia stref ekotonowych wokół ww. ekosystemów o szerokości ok. 30 m.”
W dokumentacji brak jest szczegółowego odniesienia się w jaki sposób potraktowano tę kwestię, tzn. czy wyznaczono i o jakiej szerokości strefy ekotonowe oraz czy obejmują one wszystkie, jak wskazano wyżej, zbiorniki wodne, ciek i bagna.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Ełk znajduje się 5 obszarów Natura 2000, tj.: Ostoja Poligon Orzysz PLB280014, Jezioro Woszczelskie PLH280034, Torfowisko Zocie PLH280037, Murawy na Pojezierzu Ełckim PLH280041 oraz Sikory Juskie PLH280058. Na str. 44-47 POP i str.10 Prognozy wskazano m.in., że w PUL uwzględniono zapisy PZO z uwagi na fakt, iż stanowią one akty prawa miejscowego.

Po dokonaniu szczegółowej analizy przedłożonego projektu Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Ełk na lata 2023-2032 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko zdaniem tuż. organu zaplanowane prace gospodarcze po dokonaniu korekt wskazanych w niniejszej opinii, nie powinny doprowadzić do negatywnego oddziaływania gospodarki leśnej na stwierdzone gatunki ich siedliska oraz przedmioty ochrony obszarów Natura 2000.

Niniejsza opinia opiera się na informacjach zawartych w przedstawionym PUL i jest aktualna na dzień jej wydania. W okresie obowiązywania PUL mogą ulec zmianie uwarunkowania przyrodnicze tego obszaru, jak również przepisy dotyczące ochrony przyrody. Z tego względu każdorazowo należy przestrzegać aktualnie obowiązujących przepisów prawa w tym zakresie i wykorzystywać aktualną wiedzę by dostosować sposób i metody wykonania zapisów PUL.

Na podstawie art. 55 ust. 4 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* zwracam się z prośbą o przekazanie PUL dla Nadleśnictwa Ełk na lata 2023-2032 po zatwierdzeniu wraz z podsumowaniem.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Olsztynie
Agata Moździerz
/podpis elektroniczny/

Otrzymują:

1. Adresat
2. A/a

Do wiadomości:

1. Nadleśnictwo Ełk